

ful implementation of this process in a number of cases received considerable resistance, which manifested itself during informatization educational, methodological and scientific components of higher education.

Also, the article examines the questions that arose between the active orientation of the pedagogical practice in the intensive process of informatization of higher education and the lack of established conventional methodological and theoretical foundations for this process, i.e. strategic development prospects. Most attention is paid to the contradictions that exist between the filling of the educational system of computer and multi-media programs and the lack of the desired result in the growth and quality of training.

Key words: *high education, the history of information, information culture, information society.*

Отримано: 10.11.2015

УДК 327.39

Т. В. Ігнат'єва

СУЧАСНІ ГЕОПОЛІТИЧНІ ЗСУВИ: ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ

У статті обґрунтовано, що сучасна епоха людського розвитку відбувається під тиском різноманітних викликів, що мають як глобальний, так і локальний характер і розповсюджуються на усі сфери життєдіяльності сучасної цивілізації: міжнародні відносини, суспільний і політичний розвиток, геополітику, демографію, економіку, екологію тощо.

Підкреслено серед цих та інших проблем існування світової цивілізації на особливу увагу заслуговують питання політики, геополітики та міжнародних відносин: переструктурування існуючого понад сімдесят років світового порядку, взаємодія держав та інших міжнародних суб'єктів в умовах мультиполярного світу, зниження світового рейтингу США та широкі претензії на світове лідерство КНР, протистояння західної та східної цивілізацій, формування ісламської держави (ІД) та її цілеспрямовані кроки щодо розбалансування світового формату існування, агресія РФ проти України, відновлення гонки озброєнь у світовому масштабі тощо. Всі ці геополітичні виклики призводять до порушення геополітичної рівноваги – трансформаційних зміщень, деформацій та зсувів. У таких умовах кожна держава світу має чітко розуміти власні ризики розвитку та при потребі корегувати свої міжнародні інтеракції, що безпосередньо стосуються й України, яка сьогодні має статус геополітичного та міжнародного об'єкта, а не повноправного міжнародного актора.

Ключові слова: *глобальний світ, міжнародні відносини, парадокси розвитку сучасної цивілізації, геополітика, міжнародний гравець/актор, міжнародний об'єкт, Україна, геополітика України, геополітичні зсуви.*

Епоха глобальності і локальності як приклад парадоксів розвитку світового простору (реально існуючого але складного для сприйняття логікою) формує перед світовими гравцями нові виклики: переструктурування існуючого понад сімдесят років світового порядку, взаємодія держав та інших міжнародних суб'єктів в умо-

вах мультиполярного світу, зниження світових рейтингів США та широко претензії на світове лідерство КНР, протистояння західної та східної цивілізацій, формування ісламської держави (ІД) та її цілеспрямовані кроки щодо розбалансування світового формату існування, агресія РФ проти України, відновлення гонки озброєнь у світовому масштабі тощо. Всі ці геополітичні виклики призводять до порушення геополітичної рівноваги – трансформаційних зміщень, деформацій та зсувів. У таких умовах кожна держава світу має чітко розуміти власні ризики розвитку та при потребі корегувати свої міжнародні інтеракції, що безпосередньо стосується й України, яка сьогодні має статус геополітичного та міжнародного об'єкта.

Значною кількістю глобальних геополітичних зсувів відзначились 2014-2015 рр.: суперництво США та Китаю (здебільшого в економічній сфері); протиборство США/Заходу з РФ, що спричинило падіння російської економіки та світових цін на нафту; загострення політичних подій на Близькому Сході; політика терору Ісламської держави; анексія Криму і вторгнення на Донбас не лише загострили російсько-український конфлікт, а й вилились у гібридну війну та необхідність зі зброєю в руках захищати територіальну цілісність і державну незалежність України, тощо. Спробуємо проаналізувати впливи міжнародних та геополітичних подій на Україну.

Мета статті – спробувати проаналізувати реакцію української політики на сучасні геополітичні зміни глобального масштабу.

Суперництво США та Китаю, яке здебільшого відбувається в економічній сфері (протягом останніх десятиріч Китай нарощує і свою військову могутність, але поки що не є конкурентом США в галузі озброєнь).

Китай продовжує формувати та репрезентувати себе як новий центр сили глобального рівня. За показниками 2014 р., його економіка вийшла на перше місце в світі [1], що вказує на стратегічно виважену політику торговельно-економічної експансії у світовому масштабі. США та провідні держави світу, насамперед Європейський Союз, вважають своїм першочерговим завданням «гальмування» китайської економіки. Це, в свою чергу, означає продовження політики утримування китайського юаня від вільної конвертації, залежності китайського експорту від американського ринку (більше 18% китайського експорту припадає на США) і ринків Канади та ЄС.

Цивілізаційна самодостатність Китаю (як Піднебесної імперії) призводить до певної політичної «автаркії» та утруднює знаходження геополітичних союзників. На даному відрізку часу політичним й економічним партнером Китаю може стати Росія, яка потерпає від економічних збитків від західних санкцій. Тимчасове зближення між двома великими євразійськими країнами відбувається за рахунок спільності інтересів їх протистояння зі США та ЄС. Але в російсько-китайському партнерстві закладені значні ризики для Росії: чим більше Китай інвестує в сусідню економіку, тим більше претензій буде висувати у майбутньому, зокрема територіальних.

На фоні посилення Китаю існує велика ймовірність загострення відносин між цією державою та країнами Південно-Східної Азії (В'єтнамом, Філіппінами) які вважають анексію Криму вагомим стимулом/прикладом для нарощування китайського тиску в Південно-Китайському морі. Разом із тим, тривалий китайсько-японський конфлікт щодо островів у Східнокитайському морі та постійна загроза з боку КНР зумовлює високу ступінь нестабільності і геополітичних ризиків у регіоні. На цьому фоні можливе загострення китайсько-американського протистояння в АТР.

Нині Китай входить у трійку топ-торговельних партнерів України. Саме тому китайський уряд не залишає поза увагою українські події. Так, постійний представник КНР у Радбезі ООН Л. Цзеї заявив, що Китай завжди поважав суверенітет України. Саме ця точка зору була підтверджена лідерами ЄС та Китаю на XVII саміті ЄС – Китай у Брюсселі. Голова уряду КНР Л. Кецянь нагадав, що його країна та Європа були учасниками розбудови міжнародного порядку після закінчення Другої світової війни [2].

Наразі, Китай зайняв щодо України очікувальну позицію, оскільки ми не є сферою його зацікавленості в політичній площині, тому українська зовнішня політика має стимулювати підтримання Китаєм нейтралітету в її справах.

Натомість, у торговельних справах, китайська сторона вибудовує міжнародні стосунки таким чином, щоб інтегруватися в міжнародні торговельні мережі, знайти якомога більше іноземних партнерів, налагодити довгострокові відносини. Саме тут можуть бути залучені українські бізнесові структури. Вже сьогодні відбувається українсько-китайська співпраця в агропромисловій сфері, розвитку техніко-економічного співробітництва, залучаються китайські інвестиції в нашу економіку тощо.

Отже, Україна має всі шанси стати воротами для Китаю в Європу.

Загострення протистояння США/Заходу з РФ, що призвело до падіння російської економіки та світових цін на нафту.

На українських теренах відбувається глобальна геополітична «шахова гра» США та Росії, де перша відстоює свою позицію світового гегемона. США не можуть допустити формування нового світового лідера, а Росія протистоїть НАТО та прагне не допустити посилення впливу України, яку вважає своєю зоною впливу, і таким чином, повернутися у міжнародну політику з вагомими аргументами світового центра сили.

Країни ЄС в цьому протистоянні зайняли позицію США та України, але вони мають низку власних внутрішніх проблем економічного, соціального, міграційного, політичного характеру, що призвели до зростання безробіття, євроскептичних настроїв. Значна кількість сучасних європейських політиків серйозно обговорюють питання виходу своїх країн із ЄС, що може спричинити ланцюгову реакцію та відкинути Європу в минуле. В 2015 р. відбулися парламентські вибори в Греції, Португалії, Іспанії, Великобританії. Політичні експерти зауважують, що існує велика ймовірність при-

ходу до влади опозиційних, реакційних політичних сил, які можуть спровокувати соціально-політичні конфлікти та ініціювати обговорення питання виходу з ЄС. На цьому фоні Європа не в змозі буде серйозно і послідовно займатися українським питанням.

На ці труднощі наклала свій відбиток проблема біженців, яку накрив вал нелегальної міграції зі Сходу. Із січня до липня 2015 р. притулку в країнах Європи запросило біля півмільйона біженців, з яких тільки трохи більше 120 тисяч – сирійці. ЄС має виробити спільну міграційну політику яка містить і економічну, і гуманітарну складові. В цьому питанні країни Європи мають досить протилежні погляди.

На фоні міграційних проблем, осторонь залишиться питання українських біженців та іммігрантів у Європі. Мабуть, марно очікувати безвізового режиму України з європейськими країнами, хоча український уряд переконаний у позитивному вирішенні цього питання в 2016 р. Сьогодні українських студентів і заробітчанин приймають у Польщі, Німеччині, Італії та інших європейських країнах, але досить неохоче [3].

Шанс України бути почутими в Європі – це донести месидж, що Європа не обмежується кордонами ЄС, вона простягається значно далі, а Україна є виміром універсальності для європейського проекту і без неї він ризикує залишитися локальним.

В США 2015 р. – останній для президента Б. Обами (вибори наступника відбудуться у 2016 р.) саме тому американська політика намагається зосередитися, значною мірою, на внутрішніх, соціально-політичних проблемах. У питаннях зовнішньої політики керівництва країни продовжує курс санкцій проти Росії та підтримки України. Більш активну позицію сьогодні займає кандидат на президентську посаду Х. Клінгтон, яка неодноразова заявляла про доцільність збільшення обсягів фінансової та іншої допомоги Україні [4].

Українцям потрібно розуміти, що в США є багато серйозних й актуальних зовнішньополітичних проблем які конкурують із українським питанням і залишаються основними для американських політиків і громадськості: Ірак, Іран, Сирія, ІД, Китай. Тому українському президентові та урядові важливо показати свою зацікавленість і спроможність вирішувати національні проблеми самостійно, без вказівок і рекомендацій західних «кураторів».

Росію В. Путіна з її антизахідною позицією продовжують переслідувати санкції Заходу, падіння цін на нафту, падіння курсу рубля, економічний спад, зростання витрат на армію, що значно послаблює російську економіку. Російська еліта, намагаючись знайти вихід, швидкими темпами переорієнтовується на Китай, Індію, Країни АТР і Латинської Америки, ймовірно потепління відносин із країнами Африки (насамперед, Єгиптом, з яким відновлюється торговельне повітряне сполучення, перерване у листопаді 2015 р.), Іраном, Пакистаном тощо, диверсифікуючи свої зовнішні політико-економічні інтеракції.

Так, 8 травня 2015 р. Китай і Росія підписали в Москві низку документів, у тому числі: договір про постачання газу (мова йде про газопровід «Сила Сибіру» з Якутії на Північ Китаю, роботу над

яким вже розпочав Газпром), договір про китайські кредити обсягом більше 1 млрд. доларів, про створення лізингової компанії щодо просування на китайському ринку пасажирських лайнерів SSSJ-100 тощо.

Але загалом Російська Федерація залишається досить ізольованою у міжнародному просторі про що яскраво свідчило святкування у Москві 70-чя з дня Перемоги над фашизмом у Другій Світовій війні. Свою дружбу РФ задекларували переважно представники колишніх радянських республік – Азербайджану, Вірменії, Білорусі, Казахстану, Киргизії, Таджикистану та Індії, Монголії й Китаю.

Очевидно, що продовження ескалації російсько-українського конфлікту на Сході України і європейських санкцій проти Росії призведуть до ще більшого напруження стосунків між Росією, з одного боку, та США і ЄС – з іншого. Відповіддю РФ буде розгортання кібервійни проти ЄС, подальші провокації на кордонах країн-членів НАТО, формування сепаратистських анклавів у Європі, будуть активізуватися російські зусилля щодо Молдови, яка обрала європейський вектор розвитку (активізація дій Росії в Придністров'ї), будуть нарощуватися об'єми співпраці з Китаєм для мінімізації європейських санкцій (навіть якщо вони не зовсім вигідні з економічної точки зору).

Загострення подій на Близькому Сході. Зростаюча активність терористичної організації «Ісламська держава Іраку та Леванту» (ІД/ІДІЛ) на Близькому Сході прискорила збільшення її осередків у Ємені, Йорданії, Саудівській Аравії. Її мета – довести, що не немає і не може бути сильного союзу мусульманських держав зі США та західним світом. За твердженням фахівців, у кожній західній державі є її значні підпільні угруповання, які можуть дестабілізувати обстановку в будь-яку хвилину, що було яскраво продемонстровано адептами ІД у листопаді 2015 р. в Парижі. Фактично світ перетворився на глобальну «порохову бочку», один із запалів якої знаходиться на Близькому Сході.

Виконуючи завдання локалізації поширення міжнародного тероризму, в березні 2015 р. розпочалася військова операція Саудівської Аравії та її союзників: Кувейту, Бахреїну, ОАЕ, Катару, Єгипту, Марокко, Йорданії, Судану проти повстанців-хуситів.

США, використовуючи шіїтські та курдські угруповання, іракську армію, сунітські племена, намагаються стримувати агресію ІД, хоча і дистанціюються від участі у новій війні. Разом із тим, вони заявили, що нададуть підтримку тим країнам Близького Сходу, яким буде загрозовувати Іран (ця країна підтримує хуситів в Ємені та є креатурою Росії).

Загалом, зростання напруженості на Близькому Сході може призвести до підвищення цін на нафту, що, в свою чергу, може позитивно вплинути на економіку Росії (зараз світова ціна на нафту залишається досить низькою). Крім того, для РФ дуже важливо щоб США заглибились у перебіг конфлікту в Сирії, зокрема, та на Близькому Сході загалом, та втратили інтерес до українських справ.

Але українське питання і надалі знаходиться на контролі у США. Так, яскравим свідченням цього є візит до України на початку грудня 2015 р. віце-президента США Дж. Байдена. На спільному брифінгу з американським високопосадовцем президент України П. Порошенко заявив про готовність України надати максимальну підтримку коаліційним силам у Сирії. Він також зазначив, що українці мають досвід боротьби з тероризмом [5].

Війна в Сирії. Місцерозташування Сирії на Близькому Сході має унікальне геополітичне значення. США та Росія більше семидесяти років змагаються за вплив на цю країну, враховуючи свої геополітичні інтереси.

Сьогодні в цій країні існують п'ять політичних сил, які контролюють її територію:

- урядові війська президента Б. Асада, якого підтримує Росія. Окрім останньої, на боці сирійського президента – Північна Корея, Іран, Алжир і Венесуела;
- озброєна опозиція (лідер – Х. Ходжа), яку підтримують США. Їй підтримку надають Туреччина, СА, Катар, Великобританія, Франція;
- фронт Аль-Нусра (моджахеди), який підтримують СА та Катар;
- сирійські курди – самооборона сирійського Курдистану;
- терористи ІД/ІДІА, котрі воюють із усіма та мають на меті контроль всього Близького Сходу.

Окрім внутрішніх політичних протиріч, Сирія втягнута в геополітичну трансформацію регіонального характеру. Так, протягом останніх декількох років на Близькому Сході триває протиборство Катару та Саудівської Аравії, пожвавлення політики Ірану, Ізраїлю, Туреччини тощо. Причиною таких трансформацій є зміна зовнішньої політики Ірану, зближення позицій Ізраїлю та Перських монархій, збільшення впливу Китаю в регіоні, досить вагома підтримка (або нейтральне ставлення) країн Арабського сходу до анексії РФ українського Криму [6].

За опублікованими даними в 2010 р. Геологічною службою США, Сирія може претендувати на 1% світових енергоносіїв. По відношенню до інших країн, таких як Іран (більше 18%), Росія (більше 16%) і Катар (13%) [7] це – небагато, але навіть і ця частка може стати інструментом боротьби за енергетичну незалежність середземноморських держав. Поки що ці претензії – гіпотетичні (нафтогазові поклади не розробляються).

Більш реальними причинами конфлікту є: по-перше, намагання взяти під свій контроль (учасниками конфлікту) нафтопереробні комплекси, розташовані на північному сході країни, і по-друге, – боротьба за сирійську територію як шляху транспортування енергоносіїв (Сирія має вихід через Середземне море до Європи).

Аналізуючи американські політичні ризики в регіоні, відомий політолог Дродж Фрідман зазначив, що США, Саудівська Аравія, Туреччина та Ізраїль мають запобігти розгортанню впливу Ірану

від західного Афганістану до Середземного моря (через Сирію та володіння Хізбали).

Росія через конфлікт із Україною та посилення конкуренції на енергетичному ринку, особливо з боку Норвегії, шукає шляхи диверсифікації нафтогазових поставок до Європи. Один із таких векторів теоретично може пролягти через Туреччину та Сирію. Отже, Росія хоче відкрити новий шлях до Європи для своїх енергоносіїв, випередивши в цьому питанні Іран.

Участь російської держави у сирійському конфлікті має на меті вирішення цілої низки завдань:

- 1) утримання цього регіону під своїм контролем (ця співпраця має історичне коріння);
- 2) участь у сирійській війні змінює міжнародний статус Росії з регіонального до світового гравця, а відтак – відкриває можливість її повернення у велику політику. Крім того, зауважимо, що направивши свої війська до Сирії, Росія де-факто стала учасником серйозного міжнародного конфлікту останнього часу, переконуючи західні держави у неможливості вирішення конфлікту без її участі.
- 3) зміну іміджу держави-агресора на борця з тероризмом (з ІД). Разом з Іраном, Іраком, партнерами із Сирії – і окремо від країн Заходу – Росія створює координаційний центр боротьби з ІД;
- 4) боротьба з adeptами ІД на чужій території;
- 5) формування нових транзитних енергопотоків, виключивши з цього процесу Україну;
- 6) не допустити в Європу іранський газ через Сирію;
- 7) покращити боєздатність і боєготовність власної армії;
- 8) отримати дозвіл верхньої палати Федеральних зборів РФ (голова В. Матвієнко) на використання регулярної російської армії за кордоном;
- 9) зміщення уваги світової спільноти з проблем України та анексії Криму на близькосхідні проблеми;
- 10) активізацію потужної хвилі «сирійських» біженців до Європи і тим самим дестабілізацію ЄС тощо.

Політику України на Близькому Сході загалом, і в Сирії, зокрема, можна охарактеризувати епізодичною і непослідовною [8, с.461]. Американсько-ізраїльська геополітична модель регіону в контексті їх «особливих відносин» [9] досить небезпечна для нашої держави, бо може залучити її до глобального протистояння Схід – Захід. Модель арабського націоналізму або ісламізму через полюсність релігій також не може бути втілена в життя. Отже, залишається дипломатичне балансування з врахуванням специфіки Близькосхідного регіону.

Вирішення сирійського конфлікту та його вплив на Україну не має однак оцінки фахівцями. Приміром одні експерти вважають, що Росія в Сирії може намагатися врегулювати українське питання в обмін на компроміс із Заходом; інші переконані, що Сирію не вдасться використати як важіль впливу на Росію, бо пріоритетною для РФ є політика в Україні.

Продовження російсько-українського військового конфлікту. Тривалий збройний конфлікт на Сході України є важливим складником міжнародних і геополітичних процесів у регіоні та світі. Від українського керівництва та політичної еліти світ очікує низки реформ – конституційної, судової, в сферах економіки, оборони, безпеки (насамперед енергетичної), боротьби з корупцією тощо. Але відсутність динаміки та значних позитивних зрушень у розвитку країни призводить до «охладження» стосунків з європейськими та американськими партнерами. Україна не дочекається реальної допомоги з боку світової спільноти та поглиблення співпраці доки не покаже ефективність реформування, а не його імітацію.

Відтак, Європа та США щодо Росії будуть і надалі проводити політику «подвійних стандартів», «умиротворення агресора» пам'ятаючи, що остання володіє ядерною зброєю. Їм не потрібний розпад та колапс РФ, тому що це значний ринок збуту для європейських товарів, джерело енергоносіїв, форпост проникнення в Європу ісламської загрози, певна «противага» амбіційному Китаю. Європейські дипломати розуміють, що краще знайти спільну мову із сильним політичним лідером в особі В. Путіна, чим із низкою постросійських лідерів. На цьому фоні більш ймовірне послаблення режиму санкцій щодо РФ. Крім того, європейсько-американська дипломатія буде і надалі схиляти українську політичну еліту до проведення конституційної реформи та процесу децентралізації, які містять чимало ризиків для нашої країни.

Отже, сучасний світ є ареною глобальних трансформацій усіх сфер людського буття. В ньому переплітаються тенденції глобалізації, регіоналізації, фрагментації, інтеграції, демократизації міжнародних відносин, інформаційно-технологічний розвиток, швидке зростання населення, маргіналізація країн, зростання фактору міжнародного тероризму тощо. Об'єктивно, суперечності цих явищ впливають на поведінку учасників міжнародних відносин, визначають трансформацію міжнародної системи, ускладнюють розуміння та прогнозування перебігу подій.

Останнім часом намітилася тенденція до переносу центру ваги геополітичних зсувів із України до Сирії. Росія формує військово-політичний інструмент для повернення у велику «шахову гру» на рівні рівних, намагаючись змістити акцент прикладання зусиль світової спільноти з України, де ситуація зайшла у безвихідь, у Сирію. В таких умовах Україна може стати предметом геополітичного торгу між США, Заходом, з одного боку, та РФ – з іншого. Геополітична доля України, на великий жаль, буде і надалі вирішуватиметься поза її межами.

З іншого боку, посилення російської активності у Сирії може мобілізувати Захід на активізацію його рефлексії щодо Росії, що дасть Україні додатковий шанс на врегулювання конфлікту.

Українська криза призводить до трансформації системи міжнародних відносин та зміни векторів геополітики основних стратегічних гравців. РФ заявила про свій намір повернутися у світову політику через свою участь у сирійській війні, одночасно нама-

гаючись послабити інтерес міжнародної спільноти до українських проблем. Тому українській дипломатії потрібно посилити увагу, інтенсифікувати співпрацю із арабськими країнами.

Протистояння заходу і Росії вплине на всю систему міжнародних відносин. Арабський світ, у справі якого активно залучені і США / Захід, і Росія хоче з'ясувати хто посилиться або послабить у ході цього геополітичного протистояння. Україні, яка знаходиться на цивілізаційній межі, також важливо, хто буде переможцем. Бо саме від цього залежить наше майбутнє: європейське чи євразійське.

Список використаних джерел та літератури:

1. Китайская экономика стала крупнейшей в мире [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/#q=%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0+%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%B0%D>.
2. Тарасова В. Развитие украинско-китайского сотрудничества: расширения сфер сотрудничества [Електронний ресурс] / В. Тарасова // Україна: події, факти, коментарі. – 2015. – № 15. – С. 17-29. – Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2015/ukr15.pdf>.
3. Прихистити не можна вигнати: чи є шанс в українських біженців в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/prihistiti_ne_mozhna_vignati_chi_je_shans_v_ukrayinskih_bizhentsiv_v_yevropi_n610435.
4. Что может дать Украине Хиллари Клинтон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/ru/analitika/chto_smozhet_dat_ukraine_hillari_klinton/n565002.
5. Порошенко анонсував підтримку сил антитерористичної коаліції у Сирії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/politika/poroshenko-anonsuvav-pidtrimku-sil-antiteroristichnoyi-koaliciyi-u-siriiy-549186.html>.
6. Роговик О. Близький та Середній Схід та «українська криза» 2013-2015 рр.: особливості та тенденції [Електронний ресурс] / О. Роговик, М. Дьомочко // Інформаційно-аналітичний центр факультету міжнародних відносин, 2015. – Режим доступу: <http://iac.org.ua/near-and-middle-east-and-ukrainian-crisis/>.
7. Крижановський С. Геополітика і геоэкономика війни в Сирії: гравці, інтереси, стратегії [Електронний ресурс] // Сергій Крижановський. – Режим доступу: <https://inforesist.org/geopolitika-i-geoekonomikavoynui-v-sirii-igroki-interesy-strategii/>.
8. Коппель О.А. Україна на Близькому Сході / О.А. Коппель, Б.О. Парахонський // Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин : підручник / В.А. Манжола, В.Ю. Константинов, С.В. Андрущенко та ін.; кер. авт. кол. В.А. Манжола; за ред. Л.В. Губерського. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 512 с.
9. Захарченко А.М. Концептуальне забезпечення політики США щодо врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту в 1991-2001 рр.: автореф. дис. ... ступеня канд. політ. наук / А.М. Захарченко. – К., 2006. – 18 с.

Т. В. Игнатьева

Современные геополитические сдвиги: проблемы Украины

В статье обосновывается, что современная эпоха человеческого развития происходит под давлением различных вызовов, имеющих как глобальный, так и локальный характер и которые распространяются на все сферы жизнедеятельности современной цивилиза-

ции: международные отношения, общественное и политическое развитие, геополитику, демографию, экономику, экологию и т.д.

Подчеркнуто, что среди этих и других вопросов человеческого развития особенно внимания заслуживают вопросы политики, геополитики и международных отношений: изменение существующего более семидесяти лет мирового порядка, взаимодействие государств и других международных субъектов в условиях мультиполярного мира, снижение мирового рейтинга США и широкие претензии на мировое лидерство КНР, противостояние западной и восточной цивилизаций, формирование исламского государства (ИГ) и его целенаправленные шаги в рамках изменения мирового формата существования, агрессия РФ против Украины, возобновления гонки вооружений в мировом масштабе и т.д. Все эти геополитические вызовы нарушают мировое геополитическое равновесие, рождают трансформационные сдвиги, деформации и смещения. В таких условиях каждое государство мира должно четко понимать собственные риски развития и при необходимости корректировать свои международные интеракции, что непосредственно касается и Украины, которая сегодня имеет статус геополитического и международного объекта, а не полноправного международного игрока.

Ключевые слова: глобальный мир, международные отношения, парадоксы развития современной цивилизации, геополитика, международный игрок, международный объект, Украина, геополитика Украины, геополитические сдвиги.

Tetyana Ignatyeva

Modern geopolitical shift: problems of Ukraine

The modern era of human development is under pressure from various challenges that have both global and local in nature and apply to all spheres of modern civilization: international relations, social and political development, geopolitics, demography, economics, ecology and more.

These and other human development issues deserve special attention on policy issues, geopolitics and international relations: the restructuring of the existing more than seventy years of world order, cooperation of States and other international actors in a multipolar world conditions, lower world ranking US and the broad claims to global leadership China, opposition to Western and Eastern civilizations, Islamic State (IS) and its deliberate steps to unbalance the global format of existence, the aggression of Russia against Ukraine, renewal of the arms race worldwide so on. All these geopolitical challenges lead to a breach of geopolitical balance – transformation of displacements, deformations and displacements. In such circumstances every country in the world has a clear understanding of their risks and if necessary adjust their international interactions that directly concerns Ukraine, which now has the status of international geopolitical and object, not a full-fledged international actor.

Key words: global peace, international relations, the paradoxes of modern civilization, geopolitics, international player/actor, international object, Ukraine, Ukraine, geopolitics, geopolitical shifts.

Отримано: 24.11.2015